

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
«29» _____ 2016 р.

Вступ до спеціальності

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
спеціальності 026– «Сценічне мистецтво»
освітня програма «Театральне мистецтво»

Укладач доктор пед. наук, професор, зав. кафедри акторської майстерності та дизайну
Локарева Г.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри акторської
майстерності
Протокол № 1 від "23" серпня 2016 р.
Завідувач кафедри Г.В. Локарева
Г.В.Локарева

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол № 1 від "29" серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету А.П. Поплавська
А.П. Поплавська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»	Нормативна
Розділів - 2	Напрямок підготовки: 026 – «Сценічне мистецтво»	Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин - 120	Освітня програма «Театральне мистецтво»	Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: бакалаврський	16 год.
		Практичні, семінарські
		16 год.
		Самостійна робота:
		88 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у наданні теоретичних знань про історичні засади виникнення театру, його сутність та способи організації театральної діяльності в соціокультурному житті суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Вступ до спеціальності» є

1. Ознайомити студентів з історичними засадами виникнення театру.
2. Надати ґрунтовні знання про сутність театального мистецтва.
3. Підвищити теоретичний рівень знань про прийоми, методи, форми, технології театального мистецтва.
4. Сформуванати мотивацію до засвоєння основних структурних одиниць театального мистецтва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Знати:

- термінологію театального мистецтва;
- роль і місце театру в соціокультурному житті суспільства;
- форми, види та зміст театального мистецтва;
- основні принципи підготовки акторських кадрів у теоріях провідних діячів театального мистецтва;
- основні етапи становлення та розвитку театального мистецтва;
- педагогічні основи підготовки акторів театру та кіно;
- основні принципи організації театального простору.

Вміти:

- аналізувати та застосовувати отриманні знання на практиці;
- використовувати отриманні знання в побутовому житті з метою збагачення власного духовного світогляду;
- орієнтуватися в проблемах сучасного театального мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки: зміст курсу “Вступ до спеціальності” надає первинну навчальну інформацію та уявлення про театральне мистецтво для базових дисциплінах, як “Майстерність актора”, “Сценічна мова” та щільно пов'язані із такими курсами, як “Історія та теорія світового театру”, «Історія українського театру», “Психологія творчості”.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1

Сутність театрального мистецтва та його значення у суспільному житті.

Тема 1. *Місце та роль театру в загальнокультурному процесі розвитку суспільства.*

Специфіка театрального мистецтва, його особливості. Категорія – театр, категорія – актор. Стилі театру. Види театру. Інформаційна культура.

Тема 2. *Специфіка театрів античності, їх особливості.*

Історія виникнення Давньогрецького театру. Елліністичний театр. Становлення театру Стародавнього Риму.

Тема 3. *Специфіка та особливості театрів Середньовіччя.*

Виникнення театру Літургійної драми. Містерія як вид театрального мистецтва Середньовіччя. Становлення найдавнішого драматичного театру Парижа – «Бургундський готель»

Тема 4. *Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XV– XVII ст.*

Театр комедії дель арте. Італійський театр «Олімпіко». Найдавніший театр Англії «Глобус».

Розділ 2.

Генеza культурного впливу найвідоміших театрів світу на особистість людини.

Тема 5. *Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XVII–XX ст.*

Відомі французькі театри: «Блискучий театр» Жана Батиста Мольєра, театр «Комеді Франсез» та «Ательє». Англійські театри «Олд Вік» та «Меморіальний театр».

Тема 6. *Генезис великоруських та українських театрів.*

Унікальний театр Вертепу. Шкільні театри. Театри Шереметьєва. Театр Шляхетського корпусу. Видатний МХТ. Видатні Українські театри: становлення театру Леся Курбаса «Березіль», Народний театр П. Саксаганського, театр імені І. Франка, театр імені Леся Курбаса, театр російської драми імені Лесі Українки.

Тема 7. *Теоретико-методичні засади підготовки акторських кадрів.*

Історія становлення професії актор драматичного театру. Напрями підготовки студентів – майбутніх акторів до професійної діяльності. Інформаційна культура студентів.

Тема 8. Основні види сценічного простору.

Види сцен, їх устрій та декорації: історичний аспект. Особливості зал для глядачів. Сценічне обладнання театру.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	Інд.	сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1.						
Сутність театрального мистецтва та його значення у суспільному житті.						
Тема 1. Місце та роль театру в загальнокультурному процесі розвитку суспільства. Види театру. Інформаційна культура.	16	2	2	-		12
Тема 2. Специфіка театрів античності, їх особливості	14	2	2	-		10
Тема 3. Специфіка та особливості театрів Середньовіччя.	14	2	2	-		10
Тема 4. Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XV– XVII ст.	16	2	2	-		12
Разом за 1 розділом	60	8	8	-		44
Розділ 2.						
Генеza культурного впливу найвідоміших театрів світу на особистість людини.						
Тема 5. Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XVII– XX ст.	16	2	2	-		12
Тема 6. Генезис великоруських та українських театрів.	16	2	2	-		12
Тема 7. Теоретики-методичні засади підготовки акторських кадрів. Інформаційна культура.	14	2	2	-		10
Тема 8. Основні види сценічного простору.	14	2	2	-		10
Разом за 2 розділом	60	8	8	-		44
Усього годин	120	16	16	-		88

5. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце та роль театру в загальнокультурному процесі розвитку	2

	суспільства. Види театру. Інформаційна культура.	
2	Специфіка театрів античності, їх особливості.	2
3	Специфіка та особливості театрів Середньовіччя.	2
4	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XV– XVII ст.	2
5	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XVII– XX ст.	2
6	Генезис великоруських та українських театрів.	2
7	Теоретико-методичні засади підготовки акторських кадрів. Інформаційна культура.	2
8	Основні види сценічного простору.	2
	Разом	16

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Місце та роль театру в загальнокультурному процесі розвитку суспільства. Види театру. Інформаційна культура.	2
2	Специфіка театрів античності, їх особливості.	2
3	Специфіка та особливості театрів Середньовіччя.	2
4	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XV– XVII ст.	2
5	Становлення та розвиток провідних Західноєвропейських театрів на рубежі XVII– XX ст.	2
6	Генезис великоруських та українських театрів.	2
7	Теоретико-методичні засади підготовки акторських кадрів. Інформаційна культура.	2
8	Основні види сценічного простору.	2
	Разом	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати рекомендовану літературу[осн.8,13,2; дод. 8,3,5,9] та визначити роль театрального мистецтва у становлення суспільства та особистості. (Індивідуальна творча робота з подальшим виступом на практичному занятті)	8
2	Написати творчу роботу «Мій вибір», в якій обґрунтувати свою мотивацію до обраної професії. (Індивідуальна творча робота з подальшим виступом та обговоренням на практичному занятті)	2
3	Скласти дисциплінарний глосарій з професійно-орієнтованих понять(робота проводиться за кожною темою протягом семестру)	10
4	Написати реферати за тематикою, що пропонується	8
5	Виконання практично-пошукового завдання . Підготувати виступ-презентацію за тематикою, що пропонується.	12
6	Письмова підготовка до кожного практичного заняття (план-конспект, нотатки, цитати - презентація (за бажанням))	48

Разом	88
-------	----

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	40	100
30	30		

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких:
 - 30 - за теоретичні знання (доповіді на семінарських/практичних заняттях, проходження поточного тестування);

- 30 - за практичні вміння (виконання і презентація практично-пошукового завдання).

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких:

- 20 балів – усні відповіді на питання екзаменаційного білета;
- 10 балів - практична співбесіда за результатами практично-пошукового завдання і 10 - усна відповідь на поставлені додаткові питання;

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання практично-пошукового завдання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до семінарських/практичних занять.</i>	1	20	20
2	Усні відповіді за планом семінарських занять <i>Термін виконання: у межах підготовки до семінарських/практичних занять.</i>	4	5	20
3	Доповнення і аналіз прослуханих відповідей <i>Термін виконання: під час проведення семінарських/практичних занять.</i>	5	2	10
4	Тестування за результатами вивчення матеріалу (Розд. 1-2). <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2.</i>	2	5	10
5	Теоретична складова. <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня заліку за розкладом).</i>	1	20	20
	Практична складова. Співбесіда за результатами практично-пошукового		10	20

	завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		
	усна відповідь на поставлені додаткові питання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>	10	
Усього			100

Критерії оцінювання роботи на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно» (5 балів):

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре» (4 бали):

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно» (3 бали):

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»: (0-2 бали):

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального практично-пошукового завдання (макс - 20 балів):

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Аброян В.Ц. Театральна педагогіка / В.Ц. Аброян. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
2. Бальме Крістофер. Вступ до театрознавства / Крістофер Бальме; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, Факультет культури і мистецтв. – Львів : ВНТЛ – Класика, 2008. 270 с. – Бібліогр. : с. 250 – 263.
3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас / Ю. М. Бобошко. – К.: Мистецтво, 1987. – 198 с.
4. Буткевич М.М. К игровому театру / М.М. Буткевич. – М.: ГИТИС, 2005. – 700 с.
5. Гончаренко Ю.В. Вступ до спеціальності та інформаційна культура студента: конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» напряму підготовки «Театральне мистецтво». – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 88 с.
6. Захава Б.Е. Мастерство актера и режисера / Б.Е. Захава. – М. : Искусство, 1976. – 280 с.

7. Корнієнко В.В. Театральна палітра Франції в ХХ столітті: від творчості в мистецтві до мистецтва творчості : (наукова розвідка) / В.В. Корнієнко – К. : Знання України, 2007. – 232 с. – Бібліогр. : С. 218 – 231 (232 назви)
8. Корнієнко Н. Запрошення до хаосу. Театр (художня культура) і синергетика. Спроба не лінійності [Текст] / Неллі Корнієнко. – К. : [Нац. центр театр. мистецтваім. Л. Курбаса], 2008. – 246 с. – Бібліогр. підрядк. приміт.
9. Мейерхольд В.Э. Творческое наследие / В.Э.Мейерхольд - М.:Искусство, 1978. – 580 с.
10. Молодий театр : генеза, завдання, шляхи / [упоряд., авт. вступ. ст., прим. М.Г. Лабінський]. – К. : Мистецтво, 1991. – 320 с. : ілюстр.
11. Немирович-Данченко В.И. О творчестве актера/ В.И. Немирович-Данченко. – М.: Искусство, 1984. – 370 - С.10.
12. Станиславский К.С. Об искусстве театра: Избранное / К.С. Станиславский. – М.: ВТО, 1982. – 510 с.
13. Стромов Ю.А. Путь актера к творческому перевоплощению / Ю.А. Стромов. - М. :ВТО, 1976. – 80 с.
14. Техника и технология сцены: Учеб. пособие для высш. и сред. учеб. заведений искусств и культуры / В. В. Базанов ; Ленингр. гос. ин-ттеатра, музыки и кинематографии. – Ленинград : Искусство, 1976. – 368 с. : ил.
15. Эфрос А.В. Репетиция - любовь моя / А.В. Эфрос. – М.: Вече., 1993. – 318 с.

Додаткова:

1. Алієва Л. О. Сторінки історії соціології театру України: 20-ті роки ХХ ст. / Людмила Олександрівна Алієва // Вісн. Держ. акад. кер. кадрів культури і мистец. – 2008. – № 4. – С. 83 – 89.
2. Базанов В.В. Технология сцены / В. В. Базанов. – Москва : Импульс-свет, 2005. – 391 с., [8] л. ил. : ил. – Краткийсловарь спец. терминов: с. 378-388.
3. «Молодий театр». Генеза, завдання, шляхи. Статті, спогади, матеріали. -К., 1991.-360 с.
4. Василько В.С. Про перевтілення в мистецтві актора / В.С. Василько. - К. : Мистецтво, 1976. – 230 с.
5. Гринишина М. Естетико-художній дискурс українського театру 1920-х – першої половини 1930-х років / Марина Гринишина // Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Акад. мистец. України, Ін-т пробл. сучас. мистец. ; [редкол.: В. Сидоренко та ін.]. – К., 2006. – С. 351 – 478.
6. Гройсман А.Л. Основы психологи художественного творчества. - М. : Искусство, 2003. – 185 с.
7. Дергач М.А. Засвоєння соціального досвіду засобами техніки акторського перевтілення // педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : Зб. наук. пр. – Київ-Запоріжжя. – 2004. – Вип. 32. – С. 220 – 224.
8. Дергач М.А. Театральне мистецтво як засіб виховання особистості: історичний аспект // Зб. наук. пр. Педагогічні науки. Вип. 35. / Виховання дітей та молоді в контексті розвитку громадянського суспільства. – Херсон :Видавництво ХДУ, 2003. – С. 329 – 333.
9. Заболотіна В. Театр і ми в ньому: [на порозі нового сезону] // Український театр / В. Заболотіна. – К. , 2008. - №4. – С. 2 – 7.
10. Заславская Л.Н. Актерские штампы и их преодоление. - М. : Искусство, 1988. – 220 с.
11. Миленька Г. Д. Ідеї «Філософії мистецтва» Ф. Шеллінга в системі художніх поглядів Леся Курбаса / Г. Д. Миленька // Наук. зап. / Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.». – К., 2000. – Т. 18 : Спеціальний випуск, ч. 1. – С. 92–95.
12. Немирович-Данченко В.И. О творчестве актера / В.И. Немирович-Данченко - М. : Искусство, 1984. – 70 с.
13. Паві П. Словник театру / Пер. з фр. М. Якубек. – Львів: В.Ц. ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – 640 с.
14. Смолина К.А. 100 великих театров / Смолина Капиталина Антоновна. – М.: Вече, 2001 . – 480 с. – (100 великих).
15. Станиславский К.С. Собрание сочинений: В 8-ми т. – М.: Искусство. Т. 6. Статьи. Отклики. Записки. Воспоминания. 1917 – 1938. – 1959 / К.С. Станиславский. – 466 с., ил.
16. Станиславский К.С. Моя жизнь в искусстве / Константин Станиславский. – М.: Вагриус, [2007]. – 448 с.: ил.
17. Сцена ХХ века : Учеб. пособие для театр. вузов и сред. спец. заведений / В.В. Базанов. – Ленинград : Искусство, 1990. – 240 с. : ил. - Библиогр. в подстрочных примеч. – Краткий словарь спец. терминов: с. 237 – 239.

18. Товстоногов Г.А. Зеркало сцены / Г.А. Товстоногов. В 2 т. - Л. : Знания, 1980. – 480 с.
19. Театр. Актер. Режиссер. [Текст]: краткий словарь терминов и понятий / авт. – сост. Александра Савина. – СПб.: Лань; М.: Краснодар: Планета музыки, [2010] . – 352 с. – Библиогр.: с. 349 – 350.
20. Энциклопедия «Театр». – Олма-Пресс, 2002. – 309 с.

Інформаційні ресурси

1. К. Смолина сто великих театров мира / К. Смолина. – Режим доступа :[http://www.e-reading-lib.org/bookreader.php/132523/Smolina - 100 velikih teatrov mira.html](http://www.e-reading-lib.org/bookreader.php/132523/Smolina_-_100_velikih_teatrov_mira.html)
2. Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка / Режим доступа: [http://wek.kiev.ua/uk/Драматичний театр ім. Івана Франка](http://wek.kiev.ua/uk/Драматичний_театр_ім._Івана_Франка)
3. СЛОВАРЬ ТЕАТРАЛЬНЫХ ТЕРМИНОВ / Режим доступа: <http://www.uroki-etiketa.ru/index>.
Театри України / Режим доступа: <http://teatry.com.ua/>

Погоджено Людмила Дікинська О.В.
навчальний відділ
« 24 » травня 2016